

gerlijken stand is geheel hiervan gescheiden. Deze geschiedt door een fami-
lielid en namens de gemeente komt een geneesheer zich van den dood over-
tuigen (*Journ. méd. de Bruxelles*).

OVEREENKOMST MET HANDELSBEDIENDEN. — Het Leipziger Ver-
band heeft zijn overeenkomst met het Verband Deutscher Handlungsgehilfen,
nu ook gesloten met het Deutsch-nationale Handlungsgehilfenverband, den
Kaufmännischen Verein te Frankfort en het Verband Katholischer Kauf-
männischer Vereine nl. tot geneeskundige behandeling hunner leden op den
grondslag der vrije artsenkeus en tegen een tarief dat in hoofdzaak overeen-
komt met het minimumtarief der „Gebührenordnung” van Pruisen (*Deutsche
med. Wochenschr.*).

DE DUITSCHE „AERZTETAG” VAN 1908. — Op den Aertzetag te Danzig
zullen onder meer worden behandeld voorstellen der commissie tot bestrijding
der kwakzalverij met betrekking tot de ingediende kwakzalverijwet, een
voorstel ter bestrijding van de uitbreiding der verplichting tot ziekteverze-
kering tot personen met inkomens van meer dan 2000 Mk., en de regeling
der verhouding van den Deutschen Aerztevereinsbund tot den bond van
Duitsche levensverzekeringsmaatschappijen (*Allg. med. Centralz.*).

HET SPECIALISTENVRAAGSTUK. — Een arts te Hamburg, die op zijn
naambord de titels voerde van pract. Arzt en Kinderspezialist, weigerde
daarin verandering te brengen, toen de geneeskundige vereniging van zijn
district dit verzocht. De Arztekammer, in het geval gemoeid, heeft daarop
de volgende bepalingen toegevoegd aan de Standesordnung: 1°. Alleen wie
uitsluitend een specialiteit beoefent, mag zich specialist noemen. 2°. Het
voeren van de titels pract. Arzt en Specialarzt is onbehoorlijk. 3°. Als specia-
liteiten worden alleen die takken der geneeskunst erkend, die men niet kan
beheerschen zonder een afzonderlijke technische of wetenschappelijke voor-
bereiding, die niet wordt geboden door de gewone studie voor arts. Deze
bekendmaking van de Arztekammer heeft nog geen verandering gebracht
in de naamplaten der „gemengde” specialisten. Sommigen hebben drie titels
op hun naambord. Het is de vraag, wat de Arztekammer zal doen als haar
zulk een geval officieel ter kennis wordt gebracht. Niet onaardig spreekt de
Hamburger briefschrijver in de *Deutsche med. Wochenschrift* in verband hier-
mede van artsen, die in een of ander speciaal vak zijn „ausgebildet oder
auch wohl nur eingebildet”.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

„DOOD TENGEVOLGE VAN BESMETTING MET VACCINE”.

Onder dezen titel verscheen in het vorig nummer van dit *Tijdschrift* een
casuïstische mededeeling van dr. SCHOUTEN uit Apeldoorn. Daar de mogelijk-
heid niet is uitgesloten, dat deze mededeeling door de tegenstanders der

vaccinatie zal worden beschouwd als een bewijs van de gevaarlijkheid der koepokinenting, meen ik er hier even den nadruk op te moeten leggen, dat de waarneming geen betrekking heeft op een geval van vaccinatie met koepokstof, maar op een van *toevallige* „besmetting met (humane) vaccine”.

De waarneming komt in het kort hierop neer: een *niet-gevaccineerd* kind van 1½ jaar, dat voor „dauwworm” door dr. SCHOUTEN behandeld was of werd, wordt door zijn kort te voren gevaccineerd zusje of broertje met de stof uit hun vaccinepuisten besmet, krijgt een uitgebreide eruptie van pokpuisten en sterft daaraan.

In deze mededeeling treft ons in de eerste plaats, dat de oorspronkelijke diagnose „pokken” tegen die van „vaccinia” 1) wordt verwisseld, zonder andere motiveering dan dat het broertje en het zusje vóór 3 weken gevaccineerd waren. Het is zeer goed mogelijk, zelfs waarschijnlijk, dat de laatste diagnose de juiste was, maar een nadere toelichting zou toch aan de mededeeling geen schade hebben gedaan.

In de tweede plaats treft het ons, dat het broertje en het zusje eerst werden ingeënt op een leeftijd, waarop dit gewoonlijk reeds lang achter den rug is en dat zij daardoor in de mogelijkheid geweest zijn het jongere broertje met het secreet hunner pokpuisten te besmetten. Noode missen wij in de mededeeling van dit voorzeker zeldzame geval eenige aanduiding van de wijze, waarop deze besmetting heeft plaats gevonden. Wij weten, dat bij een lege artis verrichte vaccinatie een zelfs geringe uitbreiding van de pokpuisten in de omgeving van de ingeente plaats bijna nooit voorkomt. Ziet men in een geval als het vermelde zulk een verbazende uitbreiding, dan moet men wel aannemen, dat het broertje of het zusje op ongewoon slordige wijze met de zieke huid van het patiëntje in aanraking is geweest. Zou hieromtrent niet eenige inlichting van de ouders te verkrijgen zijn geweest, die ter juiste beoordeeling van dit geval van belang mocht geacht worden?

Het is duidelijk, dat een dergelijke wijze van besmetting met wat men onder „vaccinatie” verstaat, niets heeft te maken. De huisarts, die het kind op den leeftijd van 1½ jaar nog niet had gevaccineerd, zal daarvoor wel zijn goede redenen gehad hebben, en het ligt voor de hand deze reden te zoeken in het bestaan van een zieke huid; dat er niet voor gewaakt is, dat een besmetting dier zieke huid kon geschieden, is zeker te betreuren. Opnieuw blijkt hieruit, dat het reeds lang bekende feit, dat de omzichtige geneesheer op een zieke huid niet inent, een goeden grond heeft.

In vroeger tijd, toen de vaccinatie nog van kind op kind plaats had — een methode, die geheel verlaten is en voor de dierlijke vaccinatie heeft plaats gemaakt —, werd met zorg het tijdstip gekozen, waarop de stof aan de vaccinepuist van het kind kon worden ontnomen: zoodra de heldere *lymfe* in zulk een puist door *etter* was vervangen was de inhoud der puist onbruikbaar voor de vaccinatie. Wanneer heeft nu in casu de besmetting plaats gehad? Dr. SCHOUTEN zag de *etter*puisten bij het patiëntje 3 weken na de vaccinatie; rekent men nu, dat van den 8sten tot den 10den dag de inhoud der vaccinepuisten *etterig* is, dan moet dus ongeveer 10 dagen te voren de besmetting hebben plaats gehad, of ongeveer 11 dagen na de vaccinatie, in een tijdperk

---

1) Vermoedelijk juister „vaccina”.

dus, waarin geen geneeskundige den inhoud der puist ooit zou hebben aangewend.

Aan het slot van zijn opstel spreekt de schrijver van „een uiterst gevaarlijke stof”. Hij zegt niet met duidelijke woorden, welke stof hij daarmee op het oog heeft; maar de oorspronkelijke stof, waarmee ingeënt is, kan hiermede klaarblijkelijk niet bedoeld zijn, immers de vaccinatie had haar normalen loop en gaf tot geen opmerking aanleiding. De stof, die bij het patiëntje ingesmeerd werd, moet dus bedoeld zijn; maar dan herhaalt schrijver daarmee slechts een oude bekende waarheid.

Uit de mededeeling van dr. SCHOUTEN kan ik slechts die leering trekken: *ent de kinderen zoo vroeg mogelijk in*, op een leeftijd dus, waarop zij het secreet der pokpuisten niet in hun omgeving kunnen verspreiden; is dit niet mogelijk, dan verzuime men in allen geval niet de gewone voorzorgen, welke bij elke wond dienen genomen te worden.

Amsterdam, 9 Mei 1908.

Dr. C. C. DELPRAT.

De casuïstische mededeeling von collega SCHOUTEN in het laatste nummer van dit *Tijdschrift* kan zonder meer koren worden op den molen van hen, die zich nog steeds tegenstanders der vaccinatie tegen de pokken noemen.

Dr. SCHOUTEN had zich duidelijker en voorzichtiger uitgedrukt, indien hij boven zijn mededeeling had geplaatst: „Dood van een *eczemateus* kind door besmetting met vaccine”.

In het kort komt de zaak hier op neer. Dr. SCHOUTEN behandelt in een gezin, waar hij niet de huisdokter is, een kind voor *dauwworm*. Een broertje en een zusje van dit kind worden door den huisdokter gevaccineerd. Het *eczemateuse* kind wordt door de andere kinderen, dus met humane lymphe, geïnfecteerd en sterft. De moeder krijgt een vijftal pokpuisten aan gelaat en handen.

Dergelijke gevallen vindt men in de literatuur te over.

Hier werd dus een *eczemateus* kind blootgesteld aan de werking der vaccine.

Zeer uitvoerig kan men de nadeelen eener dergelijke expositie vermeld vinden in de mededeeling van den Tubinger zoöloog BLOCHMANN, die een zijner kinderen door een dergelijke besmetting zwaar zag verminken. Het is verschenen in 1904 en getiteld: „Ist die Schutzpockenimpfung mit allen notwendigen Kantelen umgeben?” 1). Bij een statistiek van 129 gevallen van „vaccinia” vindt men er een bijna volledige literatuuropgave.

Tot slot een paar aanhalingen:

VOIGT 1905. „Wir werden wohl daran thun, die Impfung scrofulöser und „tuberculöser Kinder nur im dringenden Nothfalle vorzunehmen. Das Gleiche „gilt von der Impfung ekzemätöser oder mit anderen Ausschlägen behafteter „Kinder . . .”.

STUMPF 1895. „Mit Ekzem behafteter Kinder wurden fast durchweg von „der Impfung zurückgewiesen, und der Berichterstatter kan nur empfehlen „solche Kinder ausnahmslos zurückzustellen”.

1) Aangekondigd in dit *Tijdschrift* 1904, I, bldz. 760.